

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 29. oktobra 1879.

Obseg: Trtne kozé ali osépnice, nova velika nadloga trtam. — O sadnih sušilnicah. — Ubrani trohno ali gnjilobo podnic. — Gospodarske novice. — Shod kmetijskih družeb na Dunaji. — Poročilo o učiteljskih zborih v Ljubljani 25. septembra. (Kon.) — Slovensko slovstvo. — Avstrija glej, komu zaupaš! — Narodne zahteve Slovencev. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Trtne kozé ali osépnice, nova velika nadloga trtam.

Sl. ministerstvo kmetijstva je poslalo družbi kmetijski kranjski knjižico z naslovom: „Die Pocken des Weinstockes. Beobachtungen auf einer im Auftrage des hohen k. k. Ackerbauministeriums unternommenen Reise von Felix v. Thümen.“

V tej knjižici, kateri je pridjano 7 podob, popisuje pl. Thümen to trtno bolezen pri nas, kakor pravi, zunaj Goriškega še neznano, po raznih deželah na Laškem, v Piemontu, Parmi, Paviji, Trevizu itd., od leta 1876. pa uže večkrat opazovano, ki je sem ter tje tako huda bila, da je polovico in še več pridelka uničila. Ker je ta bolezen zelo podobna kozám ali osepnicam človeškim, zato je v gornji Italiji sploh dobila ime „vajuolo“, to je, „kozé“ ali „osepnice“.

Pokaže se ta bolezen, ki je neka posebna gliva, ko trta začne poganjati, včasi pa tudi še le maja meseca, na zelenih vilicah trte in na mladem perji, pozneje pa tudi na jagodah samih. Izprva se naredí okrogla, majhna rujava lisa ali maroga, ki kmalu večja postane in se, kakor pri kozáh človeških v mazulček vzdigne, potem vpade in v globoko rano spremeni, na perji pa, ki ni debelo, maroga celó perje pregloda in več ali manj lukinj naredí. V jagodah se to godí večidel julija meseca. Vse to pokončá trto na vseh njenih delih.

Ker je namen teh vrstic le to, da opozorujemo vinorejce na to novo nadlogo, ki žuga se čez laške meje dalje razširiti, naj to malo zadostuje, da naši vinorejski šoli v Gorici in na Slapu Thümenovo knjigo po prevdarku svojem porabite v daljo preiskavo in za objavo primerne poduka našim vinorejcem.

Kakor pl. Thümen piše, se dozdej niti ne vé pravi vzrok te bolezni niti nobena gotova pomoč zoper njo. On misli, da največ je prevelika vlaga po velikem deževju kriva te trtne bolezni, in da za zdaj, dokler kakega boljšega sredstva ne vemo, se ne dá kaj boljšega svetovati, kakor da se nemudoma vse ali vsaj večidel vse trtne vilice, perje in jagode, ki so kozave ali osepnice, trti odrežejo, iz nograda pospravijo in sežgó, pepel pa se potem porabi za gnojenje nogradov. Perje ali jagode take živini za krmo pokladati, bilo bi jako nevarno — pravi pl. Thümen — kajti lahko bi

živina po taki krmi zbolela, sicer pa so vse enake glive tako trdovratnega življenja, da tudi želodec živinski njihove kalí ne pomori.

Naj dostavimo še to, da ta knjižica popisuje vse, kar so dozdej najimenoitnejši možje na Laškem, ki so priliko imeli opazovati to bolezen, o njej izvedeli in da po vsestranskih preiskavah utegne se vednosti posrečiti, tudi zoper to nadlogo najti pomoči, kakor se je našla, čeravno veliko prepozno, v žveplu zoper plesnino trtno.

O sadnih sušilnicah.

Piše slapenske vino- in sadjerejske šole vodja R. Doleneč.

(Dalje.)

Leta 1874. sem dal prav natančno po Lucasovem popisu sušilnico za cele srenje v tehnični delalnici tukajšnje deželne vino- in sadjerejske šole sozidati. Stala je in to v kljub vsemu mogočemu štedenju 120 gold. Res, da je njeni po prostornih razmerah zahtevani železni dimnik precej dolg, namreč blizo 12 metrov. Komaj je bila sušilnica dovršena, prišel je g. Leop. Dekleva *) iz Buj pri Košani k meni s prošnjo, naj bi mu svetoval, kako sušilnico napraviti, s katero bi mogel veliko češpelj ob enem in to brez dima sušiti. Peljal sem ga k dovršeni Lucasovi sušilnici, katero sem mu natančno razkazal, in, ker za boljše vedel nisem, sem mu to priporočil. Gospod si je to stvar dobro ogledal in mi na posled rekel: „Veste kaj, jez vidim, da je ta sušilnica za moje ljudi, katere morem za sušenje češpelj vporabljeti, veliko preumetno sestavljena, zraven tega je pa tudi premajhna, kajti ako denem vsacih 24 ur le dva centa češpelj v njo, kedaj posušim 100 centov, vrh vsega tega je tudi predraga.“

Leta 1875. obrodile so v vipavski dolini češplje prav dobro; zato sem odločil, polovico šolskih pridelanih češpelj z učenci v Lucasovi sušilnici kar navadno posušiti, polovico pa olupiti ter tako posušiti, tedaj v prunedle spremeniti. Al žalibog, skušnja me je do brega prepričala, da je gosp. Dekleva sušilnico le še predobro sodil.

*) Da bi bili vsi veči kranjski posestniki in osobito inteligentnejši za kmetijski napredek tako vneti in sicer dejansveno vneti, kakor je ta gospod, bilo bi njih stanje gotovo boljše.